

Problematyczne zaświadczenia A1

»» CZY I KIEDY ZUS MOŻE ODMÓWIĆ WYDANIA ZAŚWIADCZENIA KIEROWCOM CUDZOZIEMCOM, LEGALNIE PRZEBYWAJĄCYM I ZATRUDNIONYM W POLSCE? JAKI MA TO WPŁYW NA BRANŻĘ TRANSPORTOWĄ? »»

Kierowcy spoza UE stanowią w Polsce coraz liczniejszą grupę pracowniczą. Taka sytuacja spowodowana jest przede wszystkim brakiem rodzimych pracowników bądź – rzadziej – chęcią zaoszczędzenia przez pracodawcę na kosztach pracowniczych. Pomimo że kierowcy spoza UE, najczęściej będący obywatelami Ukrainy, mają mniejsze doświadczenie w wykonywaniu przewozów międzynarodowych od polskich szoferów, nie ma to bezpośredniego przełożenia na różnicę w ich wynagrodzeniu. Zatem również składki odprowadzane do ZUS nie różnią się od tych, które pracodawca jest zobowiązany przekazać w przypadku kierowcy z Polski.

Z uwagi na to wielkim zaskoczeniem dla przedsiębiorców transportowych jest w ostatnim czasie często pojawiająca się odmowa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dotycząca wydania zaświadczenia A1.

CZYM JEST ZAŚWIADCZENIE A1?

Zgodnie z informacją podaną na stronach ZUS (<http://www.zus.pl/o-zus/aktualnosci/-/publisher/aktualnosc/1/zaswiadczenie-a1-przeczytaj-/765732>) zaświadczeniem A1 potwierdzamy, któremu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego podlega dana osoba.

Z wnioskiem o wydanie zaświadczenia A1 może wystąpić:

- pracodawca,
- osoba wykonująca pracę na własny rachunek,
- pracownik.

ZUS informuje również, że we Francji ww. zaświadczenie wymagane jest podczas kontroli pracownika delegowanego, a jego brak będzie skutkowało nałożeniem kary. Sankcje nie będą stosowane, jeśli w trakcie kontroli zostanie dostarczony dowód złożenia wniosku o zaświadczenie A1 i zostanie ono wydane w okresie dwóch miesięcy od tej kontroli.

Państwowy ubezpieczyciel informuje też, że jeśli uprawniony zwróci się o wydanie potwierdzenia złożenia wniosku lub wniosków o wydanie

Koordynacja systemów
zabezpieczenia społecznego

A1

**Zaświadczenie o ustawodawstwie
dotyczącym zabezpieczenia społecznego
mającym zastosowanie do osoby uprawnionej**
Rozporządzenia UE nr 883/04 oraz 987/09 (*)

INFORMACJE DLA POSIADACZA

Niniejsze zaświadczenie wydaje się w celu potwierdzenia, którym ustawodawstwu dotyczącemu zabezpieczenia społecznego Pan/Pani podlega, oraz potwierdzenia, że nie jest Pan/Pani zobowiązany(-ej) do opłacania składek w innym państwie. Przed wyjazdem z państwa, w którym jest Pan/Pani objęty(-ej) ubezpieczeniem, do innego państwa w celu podjęcia pracy, należy zaopatrzyć się w dokumenty uprawniające do otrzymania niezbędnych świadczeń rzeczowych (np. opieki medycznej, hospitalizacji i innych) w państwie wykonywania pracy.

- Jeżeli przebywa Pan/Pani czasowo w państwie, w którym Pan/Pani pracuje, powinien/powinna Pan/Pani wystąpić do swojej instytucji ubezpieczenia zdrowotnego o wydanie europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego (EKUZ). Kartę tę należy okazać świadczeniodawcy w razie potrzeby skorzystania ze świadczeń rzeczowych podczas pobytu.
- Jeżeli będzie Pan/Pani mieszkać w państwie, w którym Pan/Pani pracuje, powinien/powinna Pan/Pani zwrócić się do swojej instytucji opieki zdrowotnej o wydanie dokumentu Z i przedłożyć go możliwie najszybciej właściwej instytucji opieki zdrowotnej w miejscu, w którym będzie Pan/Pani pracować (**).

Instytucja ubezpieczeniowa w państwie pobytu zapewni na czas określony również specjalne świadczenia w razie wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

1. DANE OSOBOWE POSIADACZA

1.1 Osobisty numer identyfikacyjny	Kobieta	Męczyzna
1.2 Nazwisko		
1.3 Imię		
1.4 Nazwisko rodowe (***)		
1.5 Data urodzenia	1.6 Obywatelstwo	
1.7 Miejsce urodzenia		
1.8 Adres w państwie miejsca zamieszkania		
1.8.1 Ulica, nr	1.8.3 Kod pocztowy	
1.8.2 Miasto	1.8.4 Symbol państwa	
1.9 Adres w państwie pobytu		
1.9.1 Ulica, nr	1.9.3 Kod pocztowy	
1.9.2 Miasto	1.9.4 Symbol państwa	

2. USTAWODAWSTWO PAŃSTWA CZŁONKOWSKIEGO MAJĄCE ZASTOSOWANIE

2.1 Państwo członkowskie	2.3 Data zakończenia
2.2 Data rozpoczęcia	
2.4 Zaświadczenie obowiązuje w okresie wykonywania pracy	
2.5 Ustalenia ma charakter tymczasowy	
2.6 Przepły przejściowe mają zastosowanie na podstawie rozporządzenia (WE) nr 883/2004	

(*) Art. 11–16 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 oraz art. 19 rozporządzenia (WE) nr 987/2009.
 (**) W Hiszpanii, Szwecji i Portugalii zaświadczenie należy przedłożyć odpowiednio w Regionalnej Dyrekcji Narodowego Zakładu Zabezpieczenia Społecznego (NSS), instytucji ubezpieczeń społecznych i instytucji zabezpieczenia społecznego w miejscu zamieszkania.
 (***) Informacje podane instytucji przez osobę uprawnioną, jeśli nie są znane tej instytucji.

1/3

Wzór zaświadczenia A1

A1, to Oddział ZUS wyda takie potwierdzenie, na jednolitym wzorze opracowanym przez Zakład.

Często jest to miejsce zamieszkania wynajmowane kierowcom przez przedsiębiorcę. Zgodnie z unij-

GDZIE LEŻY PROBLEM?

Skoro sam ZUS na swoich stronach potwierdza gotowość do wystawiania stosownych wniosków, tym bardziej dziwi stanowisko zaprezentowane w ostatnich dniach przez rzecznika prasowego ZUS: „Zaświadczenie A1 możemy wydać, jeżeli mamy legalny pobyt w Polsce i zamieszkanie w Polsce. Zamieszkanie zaś to nie jest pobyt czasowy. Zamieszkanie tym się różni od czasowego pobytu, że jest to trwały pobyt w jakimś państwie, mieście, miejscowości. W większości przypadków, z którymi mamy do czynienia, przedsiębiorcy występują o zaświadczenie A1 dla swoich kierowców, wskazując wielu kierowcom to samo miejsce zamieszkania.

Osoba spoza UE, legalnie zatrudniona na stanowisku kierowcy w polskiej firmie, jeżeli nie wykonuje pracy dłużej niż 24 miesiące poza terenem kraju, powinna w większości przypadków otrzymać zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej, czyli tzw. zaświadczenie A1.

nymi dyrektywami rozporządzeniami Parlamentu Europejskiego o zamieszkanui możemy mówić w kontekście ośrodka interesów życiowych. Dla

kierowców z Ukrainy centrum życia wcale nie jest w Polsce, ale w ich domach na Ukrainie. Tutaj jedynie mieszkają czasowo. W większości przypadków nie mają tu rodzin, stałego miejsca zamieszkania, stąd też nie możemy wydawać zaświadczenia A1 komuś, kto nie ma stałego miejsca zamieszkania w Polsce. Robimy to także w interesie przedsiębiorców. Jeżeli byśmy wydawali takie zaświadczenia, służby innych państw przeprowadziłyby kontrole i okazałyby się, że zaświadczenie A1 zostało wydane bezprawnie, to taki przedsiębiorca za swojego kierowcę musiałby zapłacić wszystkie zaległe składki oraz odsetki. To byłoby dla niego o wiele bardziej uciążliwe niż sam fakt, że nie wydamy zaświadczenia A1, ponieważ ono nie przysługuje” [źródło: newsrm.tv].

Ze stanowiskiem ZUS, przekazanym ustami rzecznika prasowego, nie sposób zgodzić się w dwóch zasadniczych kwestiach. Pierwsza to stwierdzenie „zapłacić wszystkie zaległe składki oraz odsetki”. Nie jest jasne, o jakie składki może chodzić, gdyż polski pracodawca w większości przypadków, gdy ZUS odmówił wydania A1 (z powodu określenia centrum życiowego na terytorium Ukrainy), płacił „pełne” składki na ubezpieczenie, identycznie jak dla polskich pracowników.

Z kolei druga wątpliwość dotyczy samego odwołania się ubezpieczyciela do miejsca zamieszkania pracownika, a ściślej mówiąc jego ośrodka interesów życiowych. W tym miejscu ZUS najprawdopodobniej odnosi się do unijnego Rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz Rozporządzenia wykonawczego do tego rozporządzenia, nr 987/2009. W decyzjach odmownych ZUS powołuje się przede wszystkim na art. 11 Rozporządzenia nr 987/2009, które służy ustaleniu miejsca zamieszkania pracownika

w przypadku gdy pomiędzy „instytucjami unijnymi w dwóch lub więcej państwach członkowskich istnieje rozbieżność opinii w tym temacie”.

Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego

A1 **Zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej**

3. POTWIERDZENIE PIANU PIANI STATUSU/

<p>3.1 Oddelgowany pracownik najemny</p> <p>3.3 Osoba oddelgowana pracująca na własny rachunek</p> <p>3.5 Urzędnik służby cywilnej</p> <p>3.7 Marynarz</p> <p>3.9 Urzędnik służby cywilnej zatrudniony przez jedno państwo i wykonujący pracę najemną/pracę na własny rachunek w jednym lub w kilku innych państwach członkowskich</p>	<p>3.2 Pracownik wykonujący pracę najemną w dwóch lub w kilku państwach członkowskich</p> <p>3.4 Osoba wykonująca pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku państwach członkowskich</p> <p>3.6 Osoba należąca do personelu kontraktowego</p> <p>3.8 Osoba wykonująca pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich</p> <p>3.10 Członek załogi lotniczej lub personelu pokładowego</p> <p>3.11 Wyjątek od przepisów</p>
--	--

4. INFORMACJE O PRACODAWCY / PRACY NA WŁASNY RACHUNEK

<p>4.1.1 Pracownik najemny</p> <p>4.2 Kod pracodawcy/działalności na własny rachunek</p> <p>4.3 Nazwisko lub nazwa przedsiębiorstwa</p> <p>4.4 Adres siedziby</p> <p>4.4.1 Ulica, nr</p> <p>4.4.3 Miasto</p>	<p>4.1.2 Działalność na własny rachunek</p> <p>4.4.2 Symbol państwa</p> <p>4.4.4 Kod pocztowy</p>
--	---

5. INFORMACJE O PRACODAWCY / PRACY NA WŁASNY RACHUNEK, W MIEJSCU WYKONYWANIA PRACY

5.1 Nazwa(-y) lub firma(-y) i kod(-y) przedsiębiorstwa (przedsiębiorstw) lub statku(-ów) lub port (-y) maderyzyty (-e), gdzie będzie Pan/Pani zatrudniony(-a)

5.2 Adres(-y) lub nazwa(-y) statku(-ów) lub portu (-ów) maderyzytego (-tych), gdzie będzie Pan/Pani wykonywał pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie(-ach) przyjmującym(-ych)

5.3 lub informacja o braku stałego adresu w państwie(-ach) wykonywania pracy najemnej lub pracy na własny rachunek

2/3

Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego

A1 **Zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej**

6. INSTYTUCJA WYPEŁNIAJĄCA FORMULARZ

6.1 Nazwa	6.5 Symbol państwa
6.2 Ulica, nr	
6.3 Miasto	
6.4 Kod pocztowy	
6.6 Identyfikator instytucji	
6.7 Numer faksu	
6.8 Numer telefonu	
6.9 E-mail	
6.10 Data	
6.11 Podpis	

PIECZĘĆ

3/3

Dlaczego miejsce zamieszkania pracownika w UE jest tak ważne? W przypadku sporu pomiędzy dwoma państwami UE to miejsce zamieszkania jest jednym z czynników decydujących, w którym państwie powinny zostać odprowadzone składki ubezpieczeniowe.

Powstaje zatem kolejne pytanie: dlaczego dla pracowników zatrudnionych w charakterze kierowcy powyższy spór nie powinien występować? Odpowiedzią jest podstawowe Rozporządzenie nr 883/2004, które określa, że jako pracownik delegowany (kierowca wykonujący przewóz międzynarodowy) przez pracodawcę do innego państwa członkowskiego w celu wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy „nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną [delegowaną] osobę”.

Tak więc jeśli nie występuje spór pomiędzy państwami członkowskimi UE w zakresie miejsca zamieszkania kierowcy w krajach UE, ZUS nie powinien sięgać do art. 11 Rozporządzenia nr 987/2009 i próbować udowodniać, że centrum życiowe pracownika jest poza terenem Unii Europejskiej, gdyż niezależnie od tego faktu zagraniczne służby kontrolne nie mogą podważyć poprawności odprowadzania składek w Polsce.

Inaczej wyglądałaby sytuacja w przypadku, gdyby organy kontrolne zarzuciły pracownikowi/przedsiębiorcy, że centrum życiowe kierowcy wraz z miejscem wykonywania pracy znajduje się w innym państwie UE. Wtedy konsekwencją faktycznie mogłoby być opłacenie zaległych składek wraz z odsetkami w wysokości określonej w kraju, do którego pracownik został oddelgowany.

Reasumując, osoba spoza UE, legalnie zatrudniona na stanowisku kierowcy w polskiej firmie, jeżeli nie wykonuje pracy dłużej niż 24 miesiące poza terenem kraju, powinna w większości przypadków otrzymać zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej, czyli tzw. zaświadczenie A1. >>>

Łukasz Włoch

Główny Ekspert OCRK

www.ocrk.pl